

АТАЙСАЛ

Өфе авнация институтунын физика-математика фак-
доре кандидаты, доцент Риназ Фазылович Мостафин
ЖЭУ-51 коллективни тарафынан 187-се округ буйынса
кала Советына депутаттыкка кандидат итеп күрүшөрдө.
Был төхүндө округ найлаусыларынын да жылауып тапты.

Р. Ф. Мостафин 1952 йылда тыуған. Хезмәт юлын «Гидравлика» заводында токарь булып башлай. Азат Башкорт дәүләт университетында укый, СССР Фәндәр академияһының Башҡортостан филиалында аспирантура тәмамлай. Укыу менән бер рәттән мәктәптә математика буйынса дәресләр ээ алып бара. Өстәүенә, филиалдың комсомол бюроһы секретары вазифаһын башкара. 1977 йылда ул Киров районы буйынса йәшләр араһында социалистик ярышта еңеүсә булып таныла.

Бер нисэ был буллы лдарэ итеу системалары факультетының декан урынбасары эшен алып бара. 20 гилин һәм методик хезмэттэр бастырып сыгарған.

Бүз — Р. Ф. МОСТАФИНА.

буз — Р. Ф. МОСТАФИНГА

Шулай ук тала халтының шәхси торлак төзөлешен дә киңерәк йәһәлдәргә нәзәр, Ошо махсатта Өфө районы бах-сасылыгты үстәреү, торлак тө-зәү өсөн талага яхын ерзәргә гәна бүлөп бирә ала, тип нсәп-ләйм.

Офс калаһы юғары уҡыу йорттар менән ике ятты ла тәнағәтләндерерлек шарттарҙа эш алып барырға тейеш. Безҙең институттарҙын, университеттың ғылыми потенциалы Офсгә җарағанда олоғр ситтә күберәк файҙаланыла.

Минең байлаусыларымдын
артыны — медицина һәм
ауыл хужаыгы институтта-
рының дөйөм атактарынд
йөшәүсә студенттар. Мин
үзем ете йыл буйы атакта
йәшәнем һәм уләрҙың про-
блемалары менән аҫындан та-
нышмын; йөшәү шарттары
насар, материал база көс-
һөз. Дәүләт бюджеты ойош-
малары студенттарҙың үзә-
ренә тараған дөйөм атакта-
ры тейешле кимәлдә тот
алмайлар. Студенттарға нисе
ярҙам итергә? Ошоға тиклем
урындағы Советтарҙың ба-
шына был һорау бөтөнләй
күлмөгөн тиерлек, калала
булып та дөйөм атактар та-
ла башлыҡтары өсөн юк ке-
үек күрәнгәндәр...

Мин, урындагы Советтар студенттар өсөн торлак төзөү, шулай ук ишкеләрөн материал-техник яткан хезмәтләндеревүзгә үз өстөнә алып, йөшәү шарттарын ятшыртыуга реаль азым яһарға тейеш, тип иһәпләйем. Сонки студенттар өлегә көндө социаль яттан иң аз ятланған хаттам булып иһәпләнә. Төзөлөш өсөн сығымдары студенттардың үзидары итеу Советтары аша бүлеу ятшыратты. Торлактары санитар нормаларына тура килерлек ител төзөргә кәрәк. Урындагы Советтар ботә студент балаларына ла яһәләргә, балалар бахсаларында урында булдырырга тейеш.

Үткән йәшәмбелә Неф-
текамск калаһында Башкор-
тостан АЗС-ы буйыса ре-
ферендум үтәрилды. Беле-
үебездә, БАССР Конститу-
цияһының 5-се статьяһына
лашлы, билдәле террито-
рияла, йәшүсә халыҡ мон-
фәғәттеренә ҡағылған бор-
соулы мәсьәләләр буйыса
референдумдар ошоштороу
тыйылмай. Халыҡ үҙенең
икләсәге, тыуасатҡ балаһы
осон, табиғәттә һаҡлар алып
талыу матәмәһында асыҡтан-
асыҡ көрәш илдан итте. Бил-
дәләлек һәм демократия за-
маһы, һиһайат, министрство-
ларҙың баш-баштатлығына
ҡолдарса буйһоноп йәшәүгә
сыҡ туй.

баш тарткан. Вәли, Агизел поселогында йәшәүселәр арасында ла төзөлөшкә каршы фекер белдерергә теләүселәр табылыр, тип курткандар-зыр? Ләкин ундайлар бунь барыбер актырал калмаган. Әйтәйек, «Техник моделдәр» йортондагы экология участ-касында гына Агизел посело-гынан килгән бер нисә ке-ше атом станциянын төзүгә каршы тауыш биргән. Был хайта миңә олошторуу эш-тәрәндә катнашыусы, «Баш-нефтепромстрой» тресынын партком секретары урынба-сары Р. М. Фәдләмова һөй-ләше, Уд гына ла түгел, ре-ферендумда икенсе талаалар-дан килгән АЭС-ча каршы

тизашы» кәтә. Пәнәһе, ул ведомство мөһимәтәтәрен ятламасмы? Языусы Б. Павлов язганса, «экономиканы һәм экологияны тыпратып, халык аксаһы иңсәбенә һөҗетмәс, етеш, мул тормошта юмә-аман йәшәп итыусы түң корһахтар» («Нәшлөк», 24 февраль) ботмәгән әле. Улар үзәк ведомстволарҙағына түгел, ә үзәбездә лә етерлек. Шулай булмаһа, урмандарҙы йырттыстарса кырыу, атмосфераны һәм һыуы раһимһез ағыулау алағәсә дауам итәр инемә? Шуға күрә йәмәғәтсәлеккә, айырыуса йәштәргә, юғарынан торло тыйыуларға ҡарамас-тан, табигәттә һаҡлап алып талыу осон ағтиә көрәшәргә, яткылашып килгән халыҡ депутаттарын һайлауларға, айырыуса һизгәр булырға, алтын тауҙар ығәзә итеүсә буш боғаздарҙы власта ятһың да ебәрмәсәң, илебәз парла-ментына экология осон яһып йәшәүсә «йәшәлдәрҙә» күбәрәк һайларға тырышырға ҡарәк. Юғһнә, табигәттә һаҡ-лау тураһындағы закон сығ-тәһы, илебәздән, еребәздән аҙыш куймайыҡ.

Нештор, тигендей, референдум узунда кала комсомол комитетинин таууш-тыны сыкмауу көмөлөндөргө. Референдум алдынан шөмбө һәм икшәмбө көндөргө, бер нисә тапхыр эрлөп баруыма тарамастан, кала комитетинда йнышгыруусынан башка кешене оската алмаим. Табиғатта һаизлау комитетинда, кала Советы башкарма комитетинда иһа эш кыруу барры. Икшәмбө, дүшәмбө көн комсомол өткөслөрө менән орашрып һөйләшөүрөн шул асылтанды; комсомол аппараты референдумда катнашып, башкортостан АЗС-ын төзөгө һәм Түбөнге Кама һыу һахлагысынын нигәлен 62 һилдәһәнә юғары күтәругө каршы тауыш бирген. Беренсе секретарь Р. Нуретдиновтан:

— Бәтә көмә-әтселен, Нефтянаискә комсомолдары, дәүләт экспертизаны булмай тороп, референдумда җиташмасынмыбыз, тигән һарар жабул иткен, тип һөйгәй. Быны нисек ақларға? — тип һораным.

— Юк. 9 декабрьгә комсомол конференцияһында АЗС төрөүгә тухатуй тураһында һарар жабул иткен, — тине Родим мине шак һатырып.

Баттһинэң, комсомол етәк
сехе тала газетаны менән
тызылһынмай һәм Н. Мака-
ровтың 16 декабрҙә шул у
конференция тураһында яҙып
сылтһан мәтәләһеп утырмаған
да икән. Пәмһлөттә, комсо-
мол аппараты референдумға
таршы, тигән фекер нығы-
ныуын да ишетмөгән. Был
ниһә? Үз әсеһә генә билдә-
һеп, кабинетындан сырмай
эшләүме. Ығһи лһыса бюро-
кратлашыумы? Тала йәмә-
гәтселеге кулга-кул тоһоно-
шоп атом станцияһына тар-
шы көрәш йәйлдергәндә,
комсомол аппараты, беҙҙең
уһан башһа ла мөһәһәттәр-
беҙ күп, тип айһрым утрау-
да калғанмы?

Әмми ведомство мәңфәгәт-
тәрен ятласулардың бәтә
тырышлыктарына қарамаст-
тан, референдум йомғаттары
зыуанысы булды. Уға бәтә-
һе 78550 ғрайдан йәлеп
ителә, уның 61340-ы туды-
на бюллетендар алған. Та-
уыш биреүә бәтәһе 61207
иешә (78,1 процент) қатнаш-
қан. Халықтың 99 проценты
— Башқортостан АЭС-ны то-
доғуға һәм 98 проценты Тү-
бәһгә Кама һыу башлығысы-
ның нисалән 62 билдәһенән
арттыруға қаршы тауыш
биргән.

Халыт берләшһә, көсә дә,
теүәтлә дә ул. Уға һәл тә-
биғәткә ҡаршы көрәшә,
еңел булмай. Соңы ыңғай дә
мәңгеләк. Кешә тәбиғәттә
һисә: кешә ҡамсыламаһын,
һәл тамырҙарын ҡыртһыла-
маһын, һуңғы һиктә үҙә-үҙә
һәләк итәһәк. Һи өсөн һиһә-
гез. Һәл биреүсә дә, һәм биреүсә дә тәбиғәт ул.

көрәшсөзсө йәштәр 38 тәт-
наштал. Мәсәлән, Өфөдә
Н. Евстафьев менән Н. Ка-
либерда, Яр Салдыһынан - Н.
Васильев, Пермь өлкәһендә
Чернушка калаһынан А. Ғә-
лиулдин, Сарapulдан Н. Фәз-
летдинова һәм башкалар.

Бына шулай, иле һәм ере
лэмышына җайымһыз булма-
ған һәр кеше атомдың фай-
занынан азыны күберәк икән-
легек ачыны алпай. Ә фәнде
«артабан үстөрү»гә куллан-
сы Т. Лахова нитәш атомдын
барса-өстөнлектөрөн төрлө
«дәһилдәр» килтереп исбат-
ларга тырышма торғас, уны
шыры менән сағыштырууга
барып еткән («Огит Агиде-
ли», февраль, 1990 йыл, ма-
гус сыгарылшы). Ипәһе
без көңкүрәштә даими фай-
заланган төшлө телевизордан
алып шырыпға тиклем шарт-
лау курчынсы менән яная.
Ипәһе, атом электр стан-
цияһы ҡасандыр шартла-
сак, тип курчып, уны төзү-
гә туктатһаҡ, тәү тормош
кешеләр һымаҡ мәмерйәлә-
гәнә йөшөргә тала. Лахова
төзөлөштә һәм атом станция-
ларын файзаланыуға тура-
нан-тура ҡатнашһаҡ белес-
төргөң әзерлек һәмөлән кү-
төргөң тотһаҡ итә. Әмиз
юғары квалификациялы һәм
культураһы инженерҙар ар-
таң ораһаҡ ла, табигат
байлыҡтарының, уның мөм-
кинлектәрөгөнә җаһаһын, си-
ген белергә ҡараһаһын.

ниһән? Эрмәнстандагы кот
осток ер тетрәүен, ведом-
стволар Һүзе астында зар-
пектәкәи халык асыуының
тулышыи шартлауыи үз күз-
җөре менән күргән, күне-
ленән кисергән Жгенти Ни-
нели (ишкенер, Грузинның
Поти таланында йашай): «Тә-
биғәттә нәсләрҙә ярамай,
һуңыи сиктә барыбер ул еңеп
сығасаҡ». — тине.

Көсөп хәтижәт! Иңгиз сик-
кә етеп талланган ер идрәп,
тетрәп, уртаға арыла. Ил
остона әфәт иплә. Выныһы
ла табигәт көсө түгелме? Әй-
лә Нефтекамск эргәһендөгә
АЭС-ты тулутатыу сөн дә
куртышыс фаннғо нәрәкмә?
Юғиһа бит Әрмәнстандағы
АЭС-ты ер тетрөгөс кенә я-
тылар. Аяҙлә менән Кама
йылғаһы араһындағы улылып
торған һазлыҡлы ерҙә АЭС
тәҙүү бергә бәхетле киләсәк
юраймы һун? Республика
Табигәттә һаклау йәмғиәте-
нең ғилми-һәмәғәтсерек эко-
логик экспертизаһы өшән та-
мамланды. Абруйлы ғалимда-
рыбыз һам белгестәрбеҙе,
Башҡортстанда АЭС тәҙүү
ингеҙһез һәм мақсатка ярат-
һыз, тип таныны. Ә һимез
талъяға йәбешкән бюрократ-
тар хәҙер «доуләт экспер-

...Дөйөм кала референдумы иртәнге сәгәт 8-дә байлау участкаларында башланды. Миндәйял абей мекән Хәләф бабай Мосабировтар 1-се урта мәктәптәге экология комиссияһына килгәндә, тауыш биреү башланмагач, ны ла өлө. Ирде-катынлы Нурәлиевтар за тап һарыһынан тауыш бирергә ашыты. Мәриям абей менән Мирза бабай: «Безгәң тыуған төһәгебез — Торауа ауылын бөтөрөп, шунда хәзер атом станцияһын төзөп яталар. Кот оскос хәл бит! «Тыныс» атом була тиме ни? Без бит илдәге вазингаларҙы ишетеп торабыз. Чернобылдәге фажигәне лә беләбез», — тип борсоуды уйзары менән уртаклашты. «Яһалма күн» берекмәһенәң һуыуытныс торолмалары машинисы Р. Чухавина: «Был атом станцияһы шартламаясан, тигән гарантияһы бер кем дә Сирә адмай, Шуға күрә уны төзөтмәскә, туктатырға көрөк. Кешемен тигән кеше табигәттә күрәләтә һөләк итеүгә юл куймас», — тигән фекер белдерҙе. 5-се мәктәптәге тауыш биреү участкаһына юл тоғабыз. Урамда өлкән йәштәге кешеләр күпләп күрелә, а йәштәр тайҙа күкәй? Йоклай торғандарҙыр, күрәһең. Бына сиркәү аргәһендә генә туктаған автобустан бер-бер артылы өлкән йәштәге инәйҙәр сықты:

— Атом станциялына каршы тауыш бирергә барабызмы?

— Тауэз сиркәүгә инеп, атомга каршы доға кылабыз элө, шуңан тауыш бирербез...

Көн яктыруу менән экология участиларына дәштер алылды. Акырыса, нисен күмәкләп килә башланглар, сөнки дөһәм ятактарга йөшөүселәр алға ауылдарына жыйткан икән. Елена менән Велинур Шәһесламостар эргәнен күгем. Нәш татын 24-се балалар баксанында, а тормош иптеш «Южурланнефть» КГДУ-һында шай.

— Елена, һәз бында сажы-
рыуға җарап жына түгел, ин-
анымыгыз буйынса килгөнһөгә-
рер бит?

— Әлбитте, Бына кимсөкөн
бирле йәнем кейеп йөрөй өле.
Референдумды талала түгөл,
Әгизлеш посолотгында узгарырга
норөк ине. Унда бит нөшөләр,
үзгәрә өсөн төрлө төрмөш уңай-
лыктары тыузырузарына ал-
данып, ақылшыуазарын, киле-
сәнтә һәләк итеу өсөн бомба
әшлеузүрөн хәзәрғәсә аңлап өт-
кермей, Бездә ге сактыргайны-
лар уңда, балабыз булмауға
харамастан, нөк бүлмәлө тор-
лап өзгәзә иткөнәйләр, Барма-
нык, сонин қ нөк түзә үзбөзгә
түгөл, ө тыуасаң балабызны уй-
ландың.

Әле. АЭС ләзәүсәләр,
атом энергетикаһы тураһында
закон булмауға һылтанып,
референдумда ҡатнашыуҙан

1990 1990

МАРТ

44

НАКШАМБЕ

РСФСР БАШКОРТ АССР-ы
НАМУРЫНДАҒЫ СОВЕТТАРЗЫН
ХАЛЫК ДЕПУТАТТАРЫН

НАЙЛАУЗАР КӨНӨ

БОТАГЕЗ ЗА ҺАЙДУЗАРФА!

«Һайларға
икән—һайлар-
ға, тик кемде
«б о т а р ға »
һуң?!» (Өфо-
ноң. Цюрупа
урамындағы
102-се йортта
жуйылған агит-
пункт сакыры-
уы).

Ю. КЭРИМОВ
фот.р.р.

Э. С.
Старлестаман.

Э. С.
Старлестаман.

Элли бэлэн, бэү...

Э шулай га гажәп бит!..
Э. ЮЛМӨХӘМӘТОВ.
Ф. САТТАРОВ фотосы.
Кырымсканы районы.

